

„Публикуван с финансовото съдействие на Европейската комисия, FP6 проект U*NIGHT“

НОЩ НА УЧЕНИТЕ В ЦЯЛА ЕВРОПА – 22 СЕПТЕМВРИ 2006 ГОДИНА

Юлия Хаджидимова,
Росица Гурова,
ЦТИО

„Учените и изследователите срещат уважение в обществото, но хората често ги смятат за странни, живеещи в други измерения, едва ли не идващи от друг свят. За някои те са ексцентрици, побелели старци, които се затварят по цял ден в лабораториите или се ровят в книгите. Въпреки тези стереотипи, истината е, че изследователите са обикновени хора. Учените имат различен произход, разностранни интереси, широка гама от желания и цели. Едно обаче ги отличава от обикновените хора – техният вечно търсец ум, отдадеността им на науката и търсенето на отговори на безброй въпроси.

(Из „Учените са сред нас,“ брошура на ЕС)

Инициативата на Европейската комисия от 2005 „Учените в Европа“ позволи на европейските граждани да видят човешкото лице на изследователите, да открият вълнуващата работа, която те извършват, и да научат за обещаващите възможности и перспективи в сферата на науката и технологиите.

Като продължение на дейностите, посветени на учените през 2005 г., Европейската комисия (ЕК) организира за втори път в цяла Европа „Нощ на учените“ на 22 септември 2006 г. Целта на ЕК е да се подобри представата на хората за ролята на изследователите в обществото, да се окуражат младите да поемат по пътя на научната кариера, и да се подпомогне превръщането на Европа в най-привлекателното място за изследвания.

Какво се случи в Европа в тази септемврийска нощ на учените?

С учените празнуваха хората в цяла Европа – от Никозия и Неапол до Рейкявик и Гьотеборг, от Порто и Коруня до Констанца и Измир. Показани бяха скритите тайни на музеите и лабораториите, учени свириха на музикални инструменти, рецитираха стихове, показваха свои картини, участваха в театрални пиеси, обсъждаха с хората съвременните предизвикателства пред науката и технологиите, дори показаха готварските си умения ... Проведени бяха многобройни, открити за широката публика

събития, които позволиха на посетителите да се запознаят, общуват и забавляват с учените. Целта на всички прояви бе да представят учените в по-различна светлина от тази, в които обществеността обикновено ги вижда и възприема – пред научна апаратура или компютри, в лаборатории и научни зали или на конференции и симпозиуми... Важно бе хората да имат възможност да разговарят с учените, да се запознаят с тяхната работа и приноса ѝ за обществото и икономиката, да се срещнат с учени-поети или музиканти, както и да се забавляват с тях.

- В кафенета в Прага, Бърно и Острава учените са споделили какво ги е подтикнало към научна кариера. Астрономическият институт на Чешката академия на науките е предложил изключителна програма на своите гости, включваща наблюдение на нощното небе с телескоп и обиколка на няколко специализирани отдела на института, където посетителите са могли да наблюдават работата на учените.
- Във Франция, в Университета за наука и технологии в Лил са проведени тренировъчни семинари за студенти, които искат кариерата им да бъде в областта на науката. В Нощта на учените във Визиатом – тематичен парк, посветил на атомната енергия и радиоактивни отпадъци 600 кв.м. интерактивно изложение, са проведени демонстрации за млади хора.
- В Хелзинки, с помощта на Финландската академия на науките, Нощта на учените бе проведена на открито под голяма тента, където с музика, забавни физични опити и кратки интервюта с учени присъстващите бяха привлечени към света на науката.
- В гръцката Национална обсерватория в Атина бе организирано „Звездно парти” – от 20:00 до 04:00 часа гостите са имали възможност да наблюдават звездното небе с телескопи на обсерваторията, да присъстват на лекции, видео-прожекции и на музикален концерт. Същевременно на о-в Крит, в Центъра за морски изследвания, 13-19-годишни младежи са разведжани “зад кулисите” от работещите там изследователи.
- В Италия, Университетът на Камерино е представил интересна прожекция, проследяваща историята на научните изследвания – от алхимика, заобиколен от разноцветни прахчета и аламбици, до съвременните лаборатории. Всичко това е поднесено с хумор и коментирано от млади учени. В Рим са отбелязали вечерта с научни експерименти с участието на публиката, научно-популярни филми „Откриването на нанотехнологиите”, „Популяризиране на изследователската работа сред децата и подрастващите” и др., музика „на живо” и информационни щандове.
- Над 200 събития означават полския Фестивал на науката – повечето от тях са посветени на физиката, медицината, физиологията и историята. Младите хора са имали възможността да дискутират интересни теми с експерти, да наблюдават филми и мултимедийни презентации и да вземат участие в уъркшопи и състезания. Местни академици и изследователи са демонстрирали как работят. Във Вроцлавския технологичен университет са проведени работни срещи с интересни теми:
  - *Между магията и физиката*
  - *Изследване на цветен прахец със сканиращ електронен микроскоп*
  - *Вдъхновяващи въображението химични явления при вулкани, торнадо и др.*
  - *Домашноприготвена биохимия, молекулярна биология и биотехнология*
  - *Билки: лекове, отрови и заклинания (изложба)*
  - *Експериментална археология (уъркшоп)*
  - *Геометричен панаир (изложба и конкурс)*

- В Барселона около 100 млади хора са участвали във вечеря с учени, политици и журналисти, и са имали възможност да обсъдят как науката дава решения на проблемите от нашето ежедневие. На всяка маса се е обсъждала отделна тема, като природни катаклизми, нелечими болести (рак, СПИН и т.н.), изчерпване на природните ресурси, замърсяване на околната среда и др. В Института за морски изследвания във Виго, един от най-важните научни центрове на областта Галиция, са организирани обиколки за студенти с тематични “спирки” и лекции: *Аквакултури, Океанография, Контрол над морските храни, Риболов.*
- В Стокхолм темата е била изригване на лава. Но *Lava* е и културно-информационен център, поставил си за задача да накара младите хора да си задават въпроси за света около тях и да открият повече за света на науката. Програмата е включила експерименти, в които участниците са имали възможност:
  - да наблюдават изригващ вулкан, да посетят вулкано-кафе и да поговорят с изследователи на вулкани;
  - да направят бомба с битови препарати;
  - да правят ДНК тестове в мини-съдебна лаборатория;
  - да свирят на хартиено пиано;
  - да видят образа на мозъка си в мозъчно огледало;
  - да разгледат модел на неутрино телескоп и да говорят с учени за произхода на Вселената;
  - да си направят сладолед с течен азот.
- В Университета в Лунд е проведен Научен карнавал, където посетителите са могли да се превъплътят в детективи и да разкрият мистериозно престъпление, с помощта на учените и техните уреди; после да седнат в „научно кафене” и да разискват интересни теми, като например – *Бъдещето – заплаха и/или възможност?*

Българското участие в Европейската „Нощ на учените” протече под мотото „Технологии и физика”:

В Нощта на учените се включиха с интересни прояви 5 университета в рамките на проекта U*NIGHT: В София участваха Техническият и Софийският университет, както и Националният политехнически музей, в Русе – Русенският университет „Ангел Кънчев”, във Варна – Техническият университет и Тракийският университет - в Стара Загора. Сериозна подкрепа оказаха навсякъде и Съюзът на учените в България и Съюзът на физиците в България.

Българската „Нощ на учените” се отличаваше навсякъде с широка гама от събития: от „научни кафенета” и срещи в лабораторията до изложби на деца за представата им за учените и музикално-поетични концерти на учени и парти в университета. Специални издания - вестниците **“HOMO SCIENS”** на Съюза на учените в България и **“ПО БЪЛГАРСКА СЛЕДА”** на Национания политехнически музей, представиха портрети на български учени (вестниците можете да изтеглите в pdf формат от Интернет страницата на **проекта U*NIGHT:**

<http://www-it.fmi.uni-sofia.bg/U-NIGHT/>). Интерес предизвикаха изложбите в Националния политехнически музей „Българска следа в науката” и „Фамилия Пенчеви – традиции и приемственост в науката”, в Софийски университет – изложбата за Антарктида на физика Златил Вергилов „Бялата тишина”, изложбата на Британския съвет "Визии за науката" - на базата на фотографски конкурс, организиран от фармацевтичната компания *Novartis Pharmaceuticals*, за да поощри развитието на дискусиите за науката. Интерес предизвика и инициативата на Клуб “Млади учени” за видеодискусия с български учен в чужбина, както и наградите от страна на

Техническият университет – София на ученици за дипломни работи в областта на технологиите.

Във Варна, София, Стара Загора и Русе много граждани имаха възможност да участват в т.нар. „Бал на учените“ и да празнуват заедно с учените Деня на независимостта на България.